

L'OFICI DE LLEGIR

(fora del cànon)

15. LLEGIR MARGUERITE YOURCENAR

J. JUBERT & A. ESCATLLAR

(27 de novembre de 2024)

1903-1987

Un llibre/un AUTOR

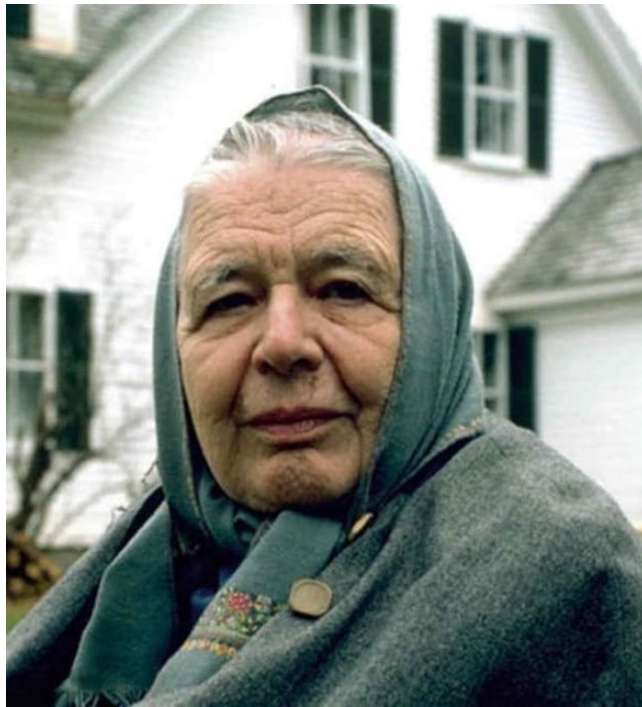
molts llibres
pocs autors

AUTORS

VIDES PARAL·LELES

DONES/NO ESCOLARTIZADES/NÒMADES
peregrines i estrangeres

VIDA

M.Y.

“Biografia”

“allò que un home ha cregut ser, allò que ha volgut ser, i allò que va ser” (M.A., p.255)

¿PER QUÉ LLEGIR (algunes) BIOGRAFIES?

**“Aquells que saben llegir un home (una dona),
saben llegir els seus llibres”**

Henry MILLER (*Els llibres de la meua vida*, p. 15)

...

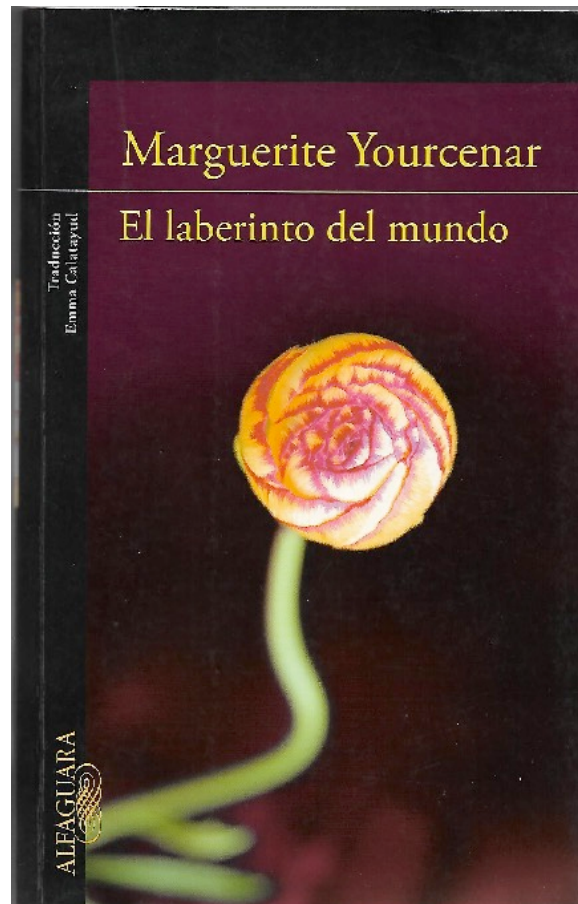
(Aquells que han llegit llibres d'un Autor, cerquen la biografia)

¿QUAN llegir una biografia?

- Després
- Durant
- Abans
- Independentment

... de la lectura de l'obra ...

PRE-(auto)biografies

796 pàg.

“Allò que jo era en els testicles/ovaris dels meus avis”

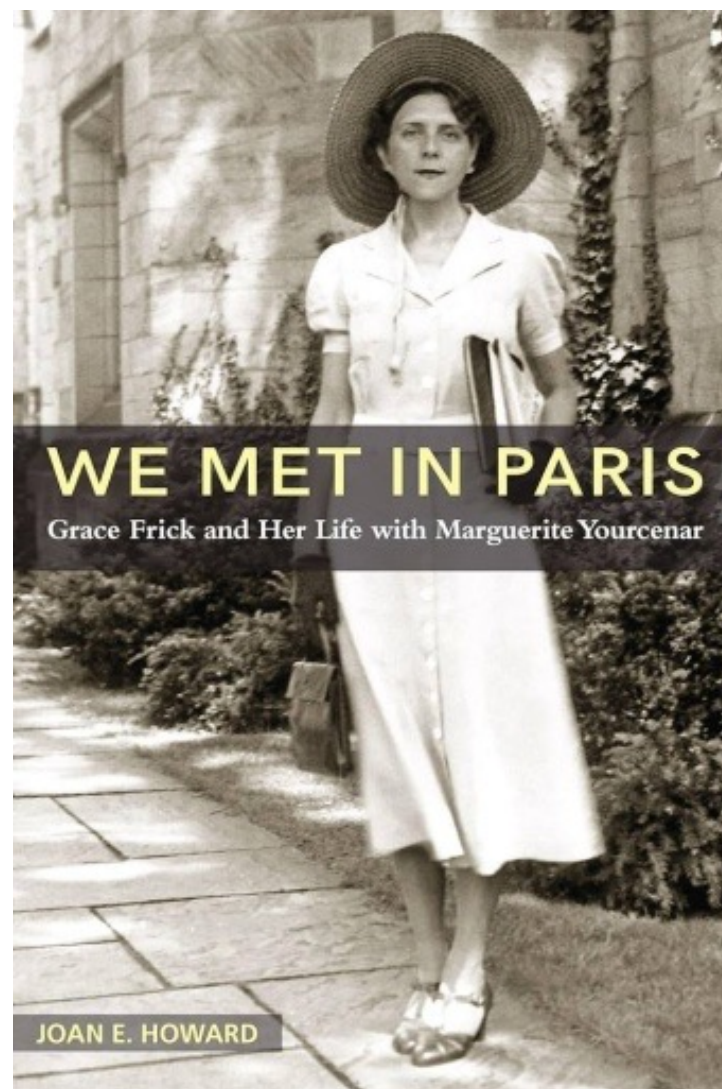
Marguerite YOURCENAR (1903-1987)

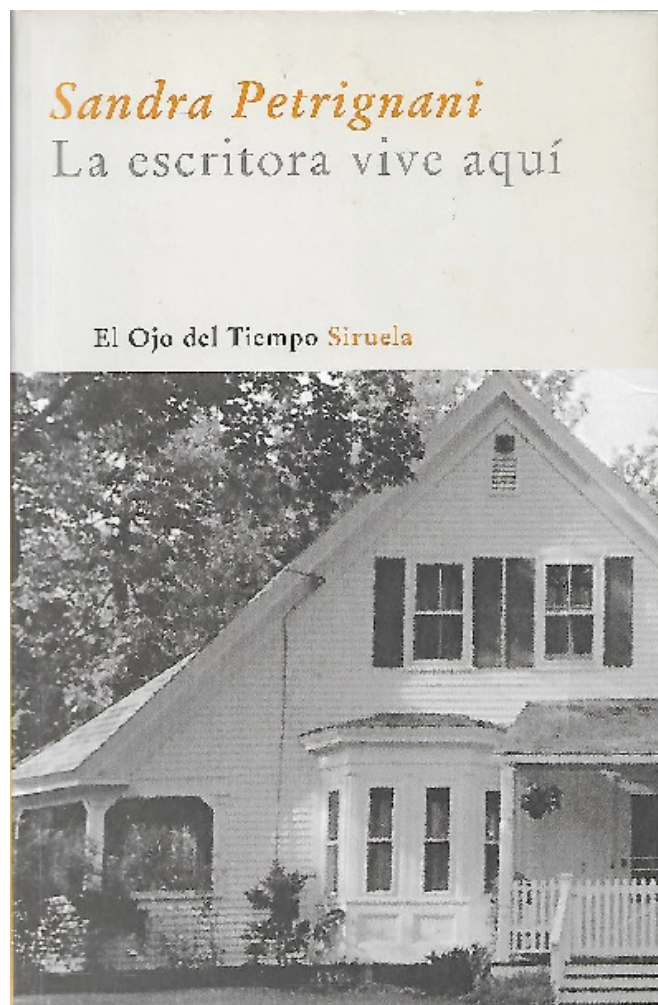

Michèle GOSLAR
(1948)

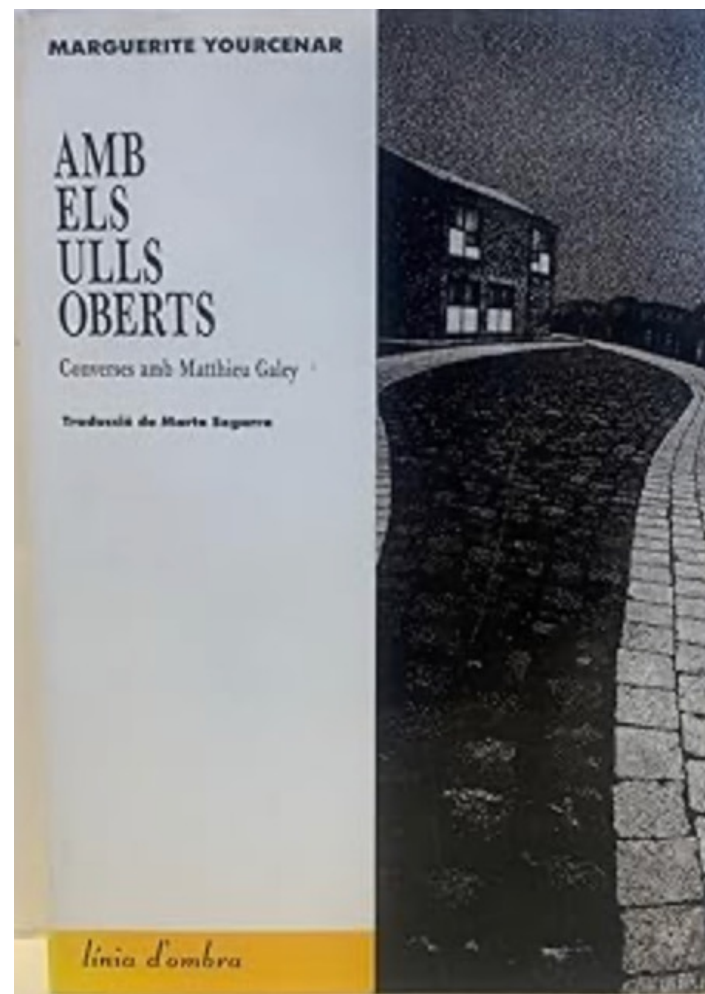
(2002, 419 pàg.)

Josyane Savigneau
Marguerite Yourcenar
L'invention d'une vie

2006, 246 pàg.

AMB ELS ULLS OBERTS
(CONVERSES AMB
MATTHIEU GALEY)
MARGUERITE YOURCENAR

Marguerite de CRAYENCOUR/vida, 0 als 16 anys

BIOGRAFIA	Any	Edat
Neix a Brussel·les, 8 de juny de 1903. Mort mare (11 dies després naixement)	1903	0
Inici lectures	1911	8
S'instal·la a París amb el seu pare, estiu a Westende. Museus, teatre, conferències...	1912	9
Apren llatí	1913	10
1914-1922: 1914: 1ª GM: Emigren a Anglaterra. 1915: Tornen a París.	1914	11
	1915	12
Apren grec antic.	1919	16

Marguerite YOURCENAR

Vida/obra, 18 als 33 anys

1916-1922: Aprova BAC llatí-grec.
Viatja per La Costa Blava, Itàlia,
Suïssa.

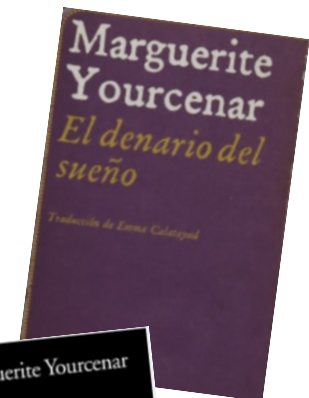
Visita Villa Adrianna (Tívoli)

El seu pare mor a Lausanne. Edita la
seva primera novel·la

1929: 1er gran amor d'un
homosexual: André Fraigneau

1929-1939: viatges a Paris, Belgica,
Europa Central, Grècia, Turquia,
Itàlia, Londres, USA

1921	18	1921	<i>Le jardin des chimères</i>
1922	19	1922	<i>Els deus no han mort</i>
1924	21		
1929	26	1929	<i>Alexis o el tractat del combat inútil</i>
	28	1931	<i>La nova Eurídice. (La nouvelle Eurydice)</i>
	29	1932	<i>Pindare</i>
	31	1934	<i>El denari del somni</i>
	31	1934	<i>La mort conduit l'attelage (1934)</i>
	33	1936	<i>Focs</i>

Marguerite YOURCENAR

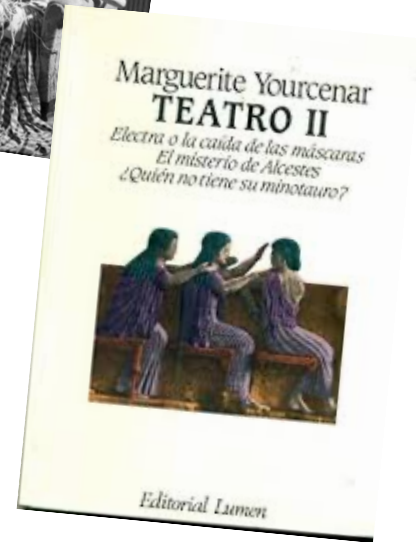
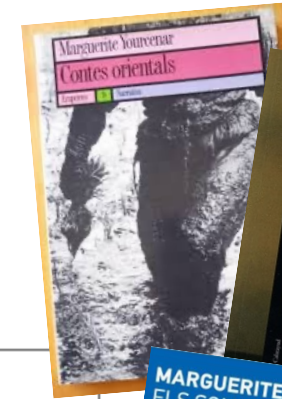
Vida/obra, 34 als 47 anys

Grace Frick: *Hospes Comesque*

Coneix Grace Frick. Inici relació, fins el 1979.	1937	34		
1937 Tradueix <i>Les ones</i> , de Virginia Woolf	1938	35	1938	<i>Contes Orientals</i>
		35	1938	<i>Els somnis i els atzars (Les songes et les sorts)</i>
Inici 2ª GM	1939	36	1939	<i>Cop de gràcia</i>
1940-1949: Ensenya francès i literatura comparada a NY, Sarah Lawrence College. Primera vegada que ha de treballar per viure.	1940	37		
		39	1942	<i>Le mystère d'Alceste</i>
		40	1943	<i>Electra o la caiguda de les màsques. (Électre ou La chute des masques)</i>
Nacionalitat nordamericana	1947	44	1947	<i>Qui n'a pas son Minotaure ?</i>
Compren casa a Mont Desert, <i>Petit Plaisance</i> (1950-1987). Viatja a França, Suïssa, Itàlia, Espanya	1950	47		

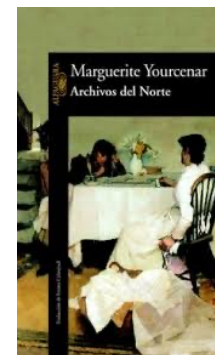
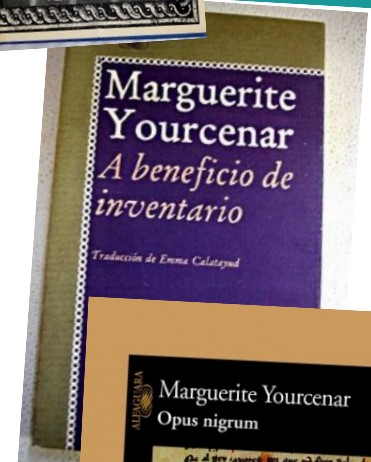
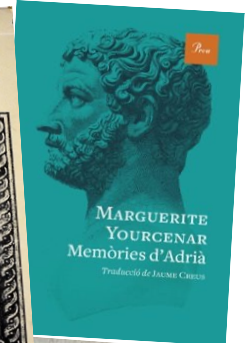
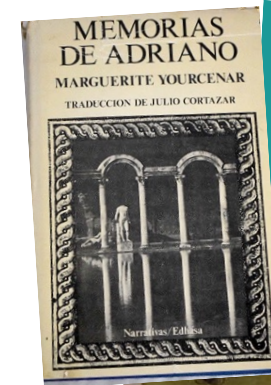

Marguerite YOURCENAR

Vida/obra, 48 als 74 anys

BIOGRAFIA	Any	Edat	Any	OBRA
1950, 1951, 1954,... Viatges a França, Suïssa, Itàlia, Espanya...	1951	48	1951	<i>Memòries d'Adrià</i>
		53	1956	<i>Les caritats d'Alcipo (Les charités d'Alcippe)</i>
Traduccions: Constantin Cavafy	1958	55		
		59	1962	<i>A benefici d'inventari (recull d'assajos)</i>
		65	1968	<i>Opus Nigrum (L'Œuvre au noir)</i>
		66	1969	<i>Yes, Peut-être, Shaga</i>
Premi Fémina Vacaresco	1968	65		
Membre de l'Académie Royale de Langue et de Littérature Françaises de Belgique	1970	67		
		71	1974	<i>Recordatoris (Souvenirs pieux). El laberint del món I</i>
		74	1977	<i>Arxius del Nord. El laberint del món II</i>

Marguerite YOURCENAR

Vida/obra, 76 als 84 anys

Mort Grace Frick. Recupera la nacionalitat francesa.	1979			
Membre de l'Acadèmia Francesa (1 ^a dona que ingressa)	1980	77	1980	<i>Mishima o la visión del vacío</i>
		78	1981	<i>Anna, soror...</i>
1980-85: Repren la vida nòmada en companyia de Jerry Wilson: França, Marroc, Espanya, Portugal, Egipte, Grècia, Canada, Japó, Tailàndia, Índia, Holanda, kènia, Anglaterra, ...		79	1982	<i>Como el agua que fluye (Comme l'eau qui coule): Anna soror..., Un home fosc, Un bell matí</i>
		81	1984	<i>El temps, gran escultor</i>
			1984	<i>The Dark Brain of Piranesi and Other Essays</i>
Mor Jerry Wilson. Ella viatja a Holanda, Bèlgica, França, Àustria, Suïssa, Marroc, Canadà	1986	83		
Mor a l'illa de Mount Desert, Maine, 17 de desembre de 1987	1987	84	1988	<i>Què? L'eternitat. El laberint del món III</i>

1989	<i>Peregrina i estrangera</i>
1991	<i>Le Tour de la prison</i>
1991	<i>Essais et Mémoires, dins la "Bibliothèque de la Pléiade"</i>
1993	<i>Conte bleu, Le premier soir, Maléfice</i>
1999	<i>Sources II</i>

COM LLEGIR M.Y.

- **Gourmet de la lectura selectiva**
- Caçador de bolets
- Llegir en *epojé* / “*llegir bé*” / a l’aguait
- Llegir preparat / Llegir tip
- Llegir en segona lectura
- Subratllar **EN DIFERIT**
- Llegir en paral·lel

Henry MILLER

“Quan Joe llegia un llibre, l’acompanya durant dies, setmanes. Prenia notes i copiava passatges enters”

Sandor MARAI

“... amb l’avidesa, la curiositat i l’avarícia d’ algú que té una tasca important i urgent per resoldre”

PERQUÈ LLEGIR M.Y.

- Adquirir maons per construir la pròpia plataforma
- Iniciar-nos en el LLEGIR-VEIENT
- PLAER de la lectura
- Per estar al passat
- Per deixar “reposar la pols de la lectura” (pòsits i destil·lats)

OBRES

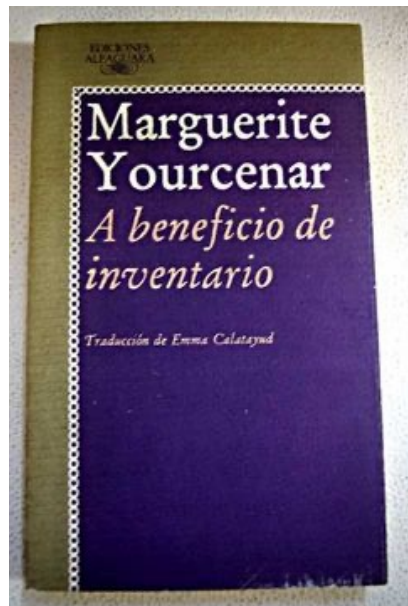
- *MEMÒRIES D'ADRIÀ*
 - *OPUS NIGRUM*
- *A benefici d'inventari*

¿QUÈ COSA escriu M.Y?

- ¿Novel·lista?
- ¿Novel·la històrica?
- ¿Assagista?
- ...

Assaig de RESPOSTA a propòsit de “*Selma Lagerlöf*”

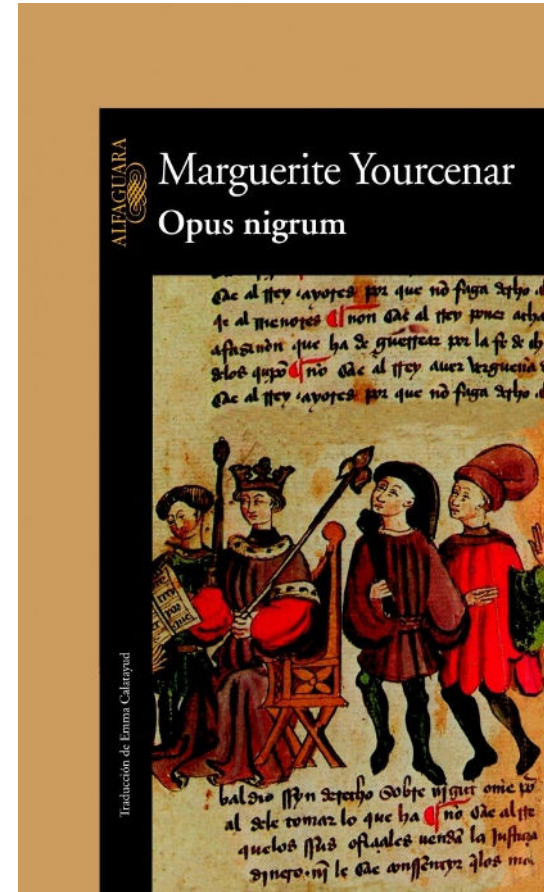
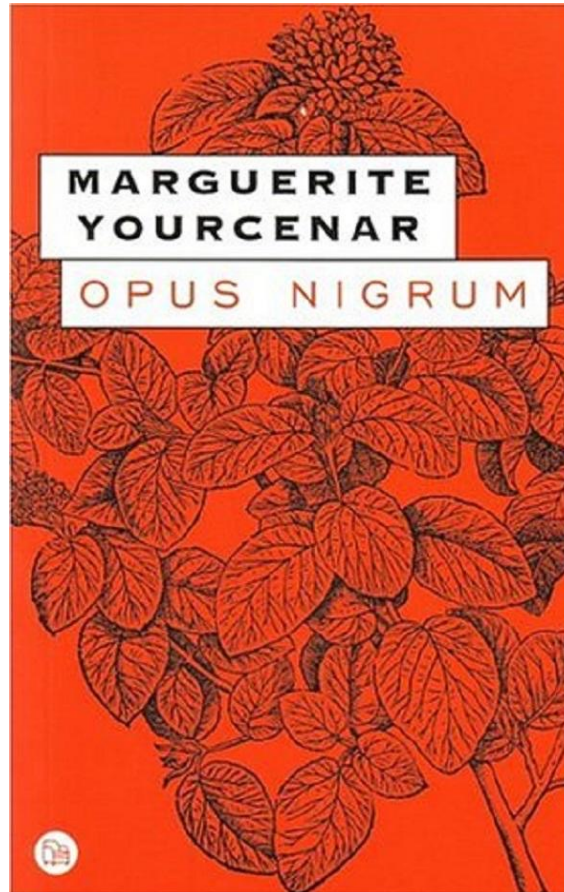
“Hi ha pocs novel·listes genials. Les novel·listes genials són encara més escasses” (1975)

M.Y.

UNA LECTORA
QUE ESCRIU

RETRAT D'UNA ÈPOCA/LLOC (S. XVI/ EUROPA)

[1921-1925] [1934][1955-1965] [1968, Premi Fèmina]

44 anys de gestació

ZENÓ [1510-1569]

Personatge històric *fictici*

CONTEMPORANIS

- LUTER
- CALVI
- Leonardo da VINCI
- Ambrose PARÉ
- PARACELS
- COPERNIC
- DOLET
- **Miquel SERVET**
- **Giordano BRUNO**
- VESALI
- CESALPIN
- Jerome CARDAN
- **Tommaso CAMPANELLA**

- GALILEO
- ERASME de Rotterdam
- RAFAEL
- MIQUEL ÀNGEL
- Nicolas de Cusa
- Tizià
- GIORGIONE
- Tomàs MORO
- Carles V
- Felip II
- Ignasi de LOYOLA
- Montaigne

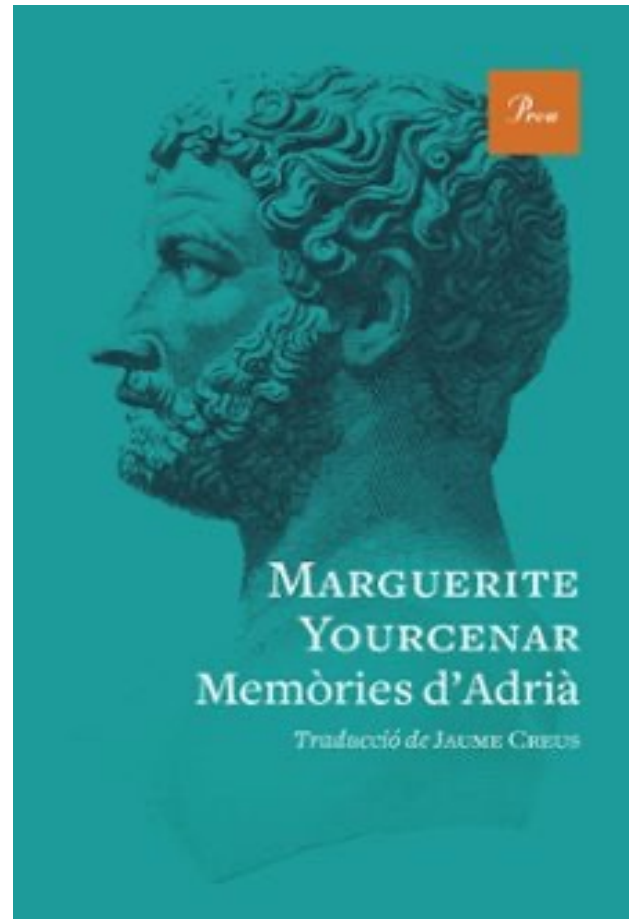
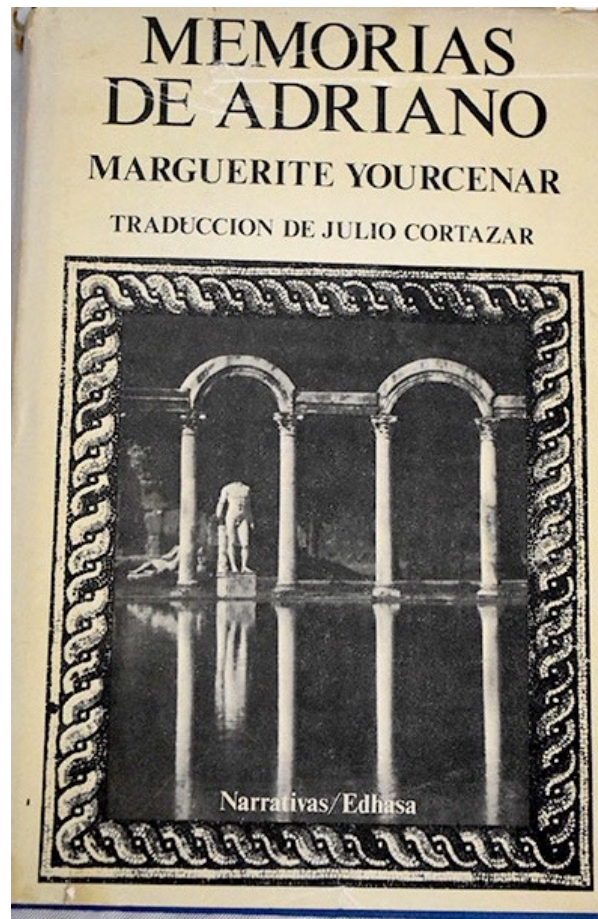
“Son parent meus només pel fet d’haver existit”
M.Y., *El laberint del món*, (p. 319)

Epocalitat

- Impremta
- Reforma / Contrareforma
- INQUISICIÓ
- Flandes/ESPANYA/
- Duc d'ALBA/EGMONT/
- Felip II
- Revolta anabaptista
- Margarita d'Àustria
i el seu lloro
- PESTA
- HUSITES

- Sac de Roma
- INQUISICIÓ
- John KNOX
- Rabelais
- Pizarro
- El Grec
- CONCILI de TRENTO
- Persecució dels valdeses
(Provença)
- Benvenuto Cellini
- VASARI
- ENRIC VIII
- ...

MEMÒRIES D'ADRIÀ

¿Què *cosa* és Memòries d'ADRIÀ?

- NO és una novel·la
- NO és una novel·la històrica
- Escrit en estil togata

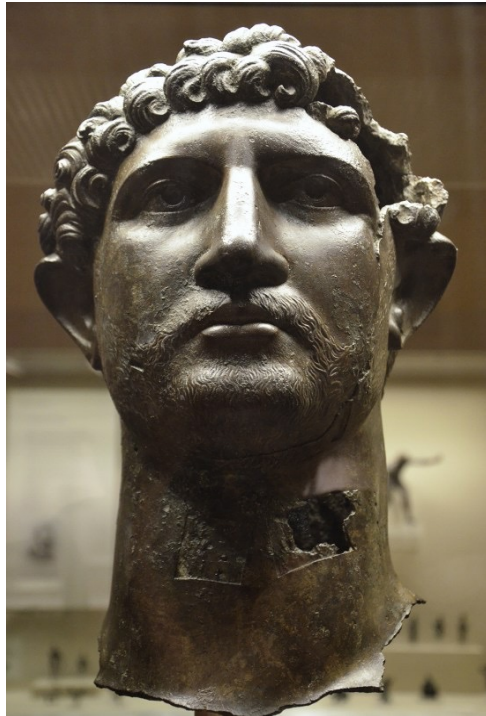
“RETRAT d’UNA VEU” (la de M.Y.)

- “Memòries IMAGINÀRIES”
- ADRIÀ: Personatge històric **real**
ventriloquat per M.Y.

¿Com llegir Memòries d'Adrià de M.Y.?

1. Començar pel final (QUADERN de NOTES)
2. Notes de M.Y. a *OPUS NIGRUM*
3. “To i llenguatge en la novel·la històrica” (1954-1982),
a: *El temps gran escultor* (1983).
4. “Les cares de la història a *Història augusta*” (1958),
a: *A benefici d'inventari* (1962).
- 5 .*Llegir o rellegir: Memòries d'Adrià*, de M.Y.

Memòries d'Adrià (1924-1951) Gestació de 27 anys

- 1915 (12 anys)
- *British Museum* (Londres)

Memòries d'Adrià (1924-1951) Gestació de 27 anys

- 1924 (21 a.)
- Villa Adriana (Tívoli, Itàlia)

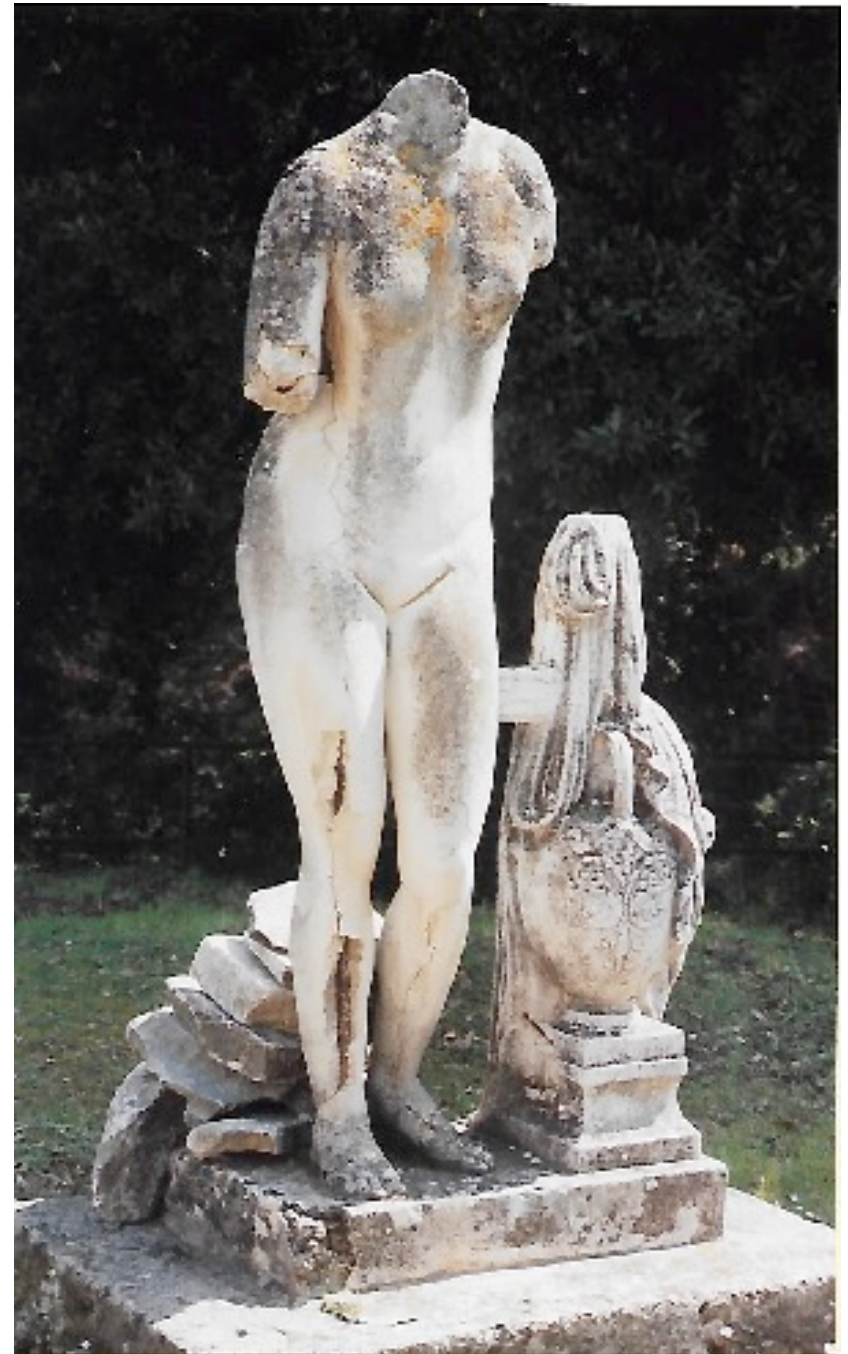
“Tota la seva obra futura està aquí” (Goslar, p. 118)

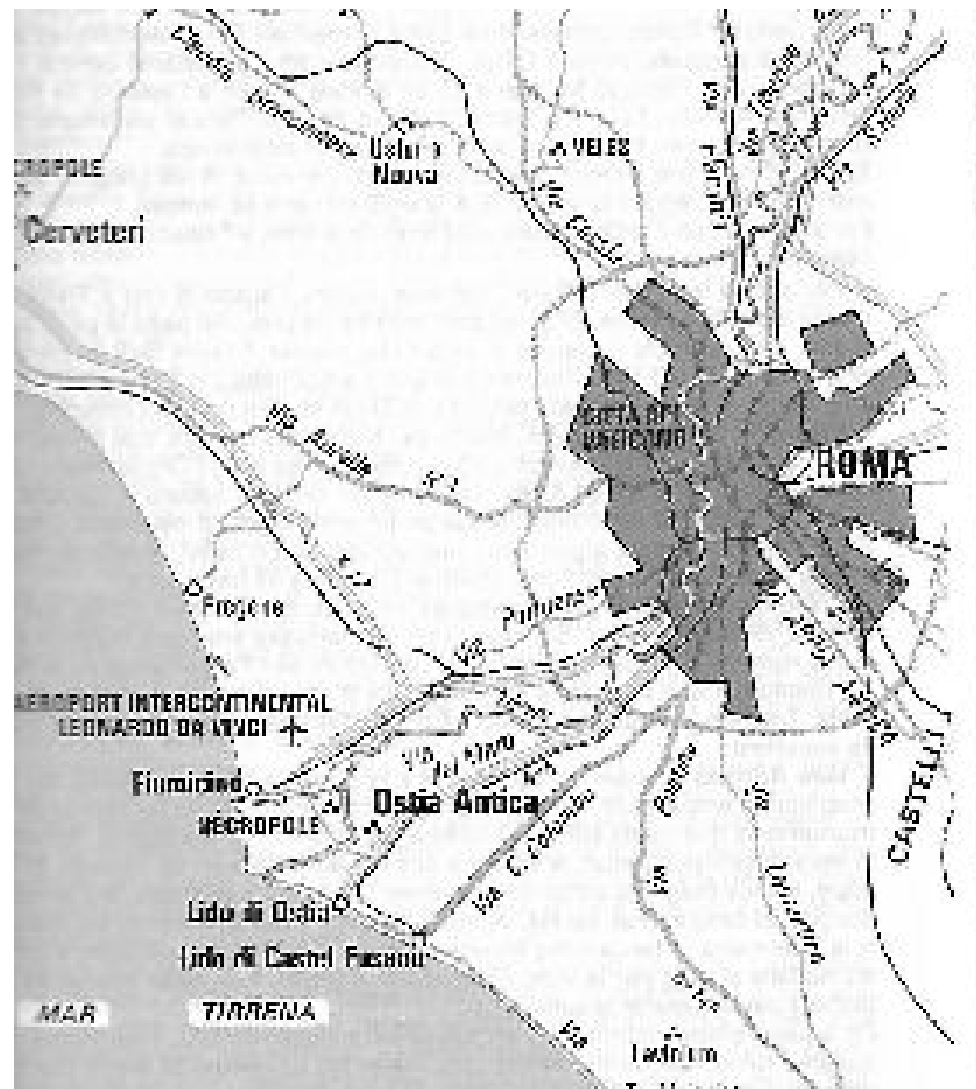

1993

1999

ANTÍNOUS

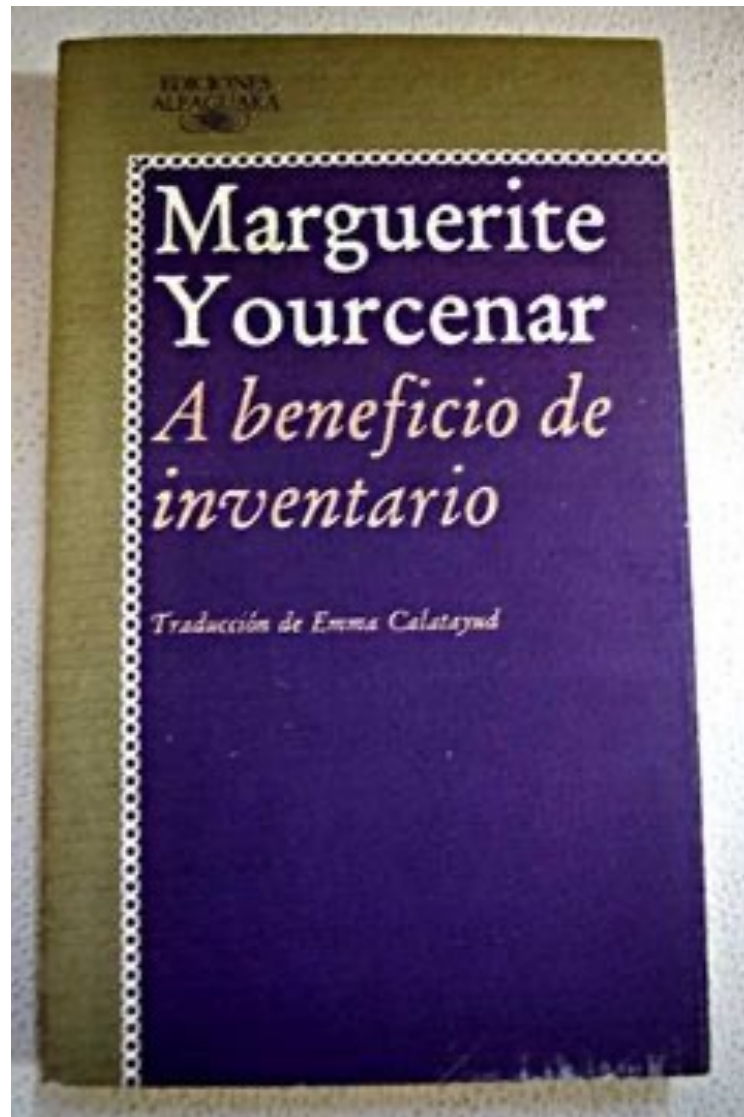
“... aquest viatge al fons de l’amor”.

Antínoos: 139 esments/ Adrià: 113

1926: Florència
(23 a.)

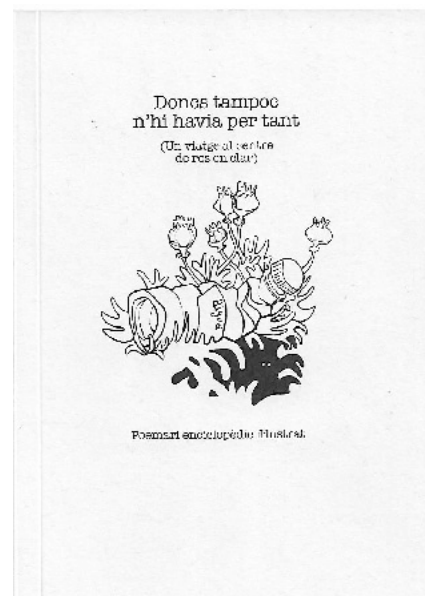
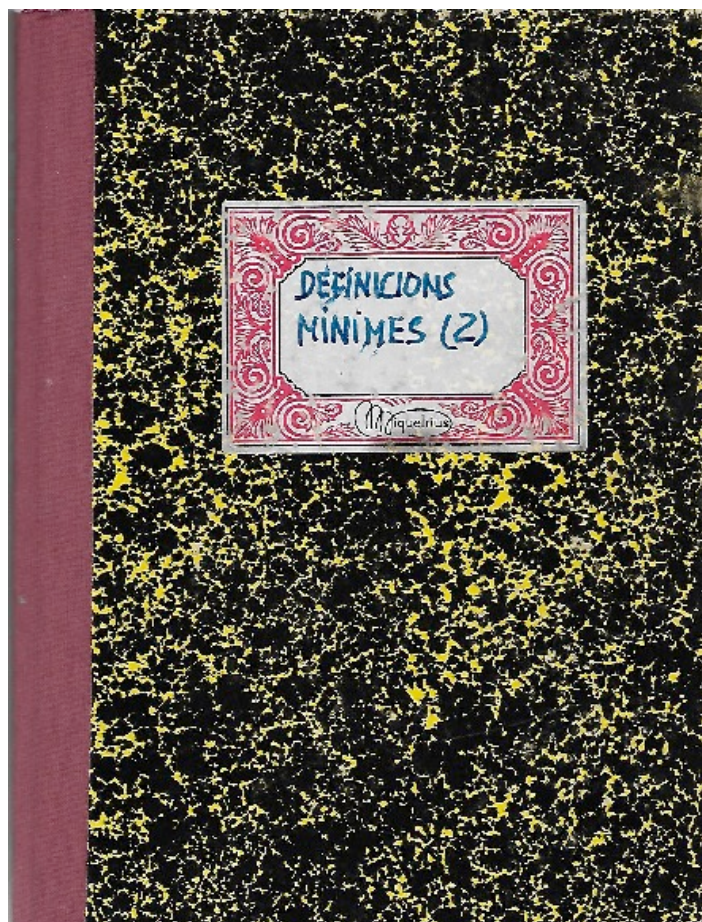
A BENEFICI D'INVENTARI

A BENEFICI D'INVENTARI

- Les cares de la Història en la *Història Augusta* (s. II-IV)
- Els tràgics d'Agrippa d'Aubigne [s. XVI]
- Jo tinc un castell [s. XVII-XVIII]
- El negre cervell de Piranesi [s. XVIII]
- Selma Lagerlöf, narradora èpica [s. XIX-XX]
- Presentació crítica de Constantinos Cavafis [s. XX]
- Humanisme i hermetisme en Thomas Mann [s.XX]

Per què llegir M.Y.

(grans) TEMES M.Y.

HISTÒRIA **LA TASCA** **VELLESA**

EPOCALITAT I LOCALITAT

FE/FANATISME **MENJAR**

DÉU/ FE/ RELIGIÓ

LA PÀTRIA **SUÏCIDI**

AMOR/ SEXUALITAT

COS **ser DONA**

MORIR **VIATGES**

la GRAN OBRA (O.N.) [la TASCA]

SOLVE ET COAGULA

- **SOLVE**: dissolució del donat, del posat, assimilat, repetit, perpetuat... pel ramat. Alliberament dels prejudicis.
Dissolució de la gran IMPOSTURA: “Repetir fins la sacietat els que has escoltat fins la sacietat”
- **COAGULA**: Construcció de la PLATAFORMA/imatge o idea de tot plegat.

(“no tenir bona consciència dins el món massa miserable”)

“Que avorrit hauria estat ser feliç”

(M.Y., Focs, p. 112)

- “Som el que hem elegit ser” (1966)
- “No s’és mentre es desitja, es vol, es tem, ...es viu”
[Viu com si fossis mort]

Destí: “Buit per emplenar amb la vida que escollim esculpir”

HISTÒRIA

(A benefici d'inventari

- “Una vegada desapareguda Roma, el seu fantasma tingué llarga vida”
- “La història d'occident ho és de la decadència de Roma”
- Falsificació de la realitat: “El reflex de l'avui sobre l'ahir, donant a les coses una il·luminació que no tingueren”

EPOCALITAT i LOCALITAT

“Tractar de llegir [escriure] un text del segle II amb els ulls, l'ànima i els sentiments del segle II”

(M.A., Notes, p248)

FE/fanatisme

“El que no existeix no necessita ser explicat”
(*O.N*, p. 32)

[cfr.; JMa Uyà : “Metafísica no és”

DÉU/FE/RELIGIÓ

“Els cristians resen davant de la creu i la petonegen. En tenen prou amb aquest tros de fusta , encara que d’ell no hi pengi cap Salvador. ...ennoblint l'immund aparell del suplici” (p. 71)

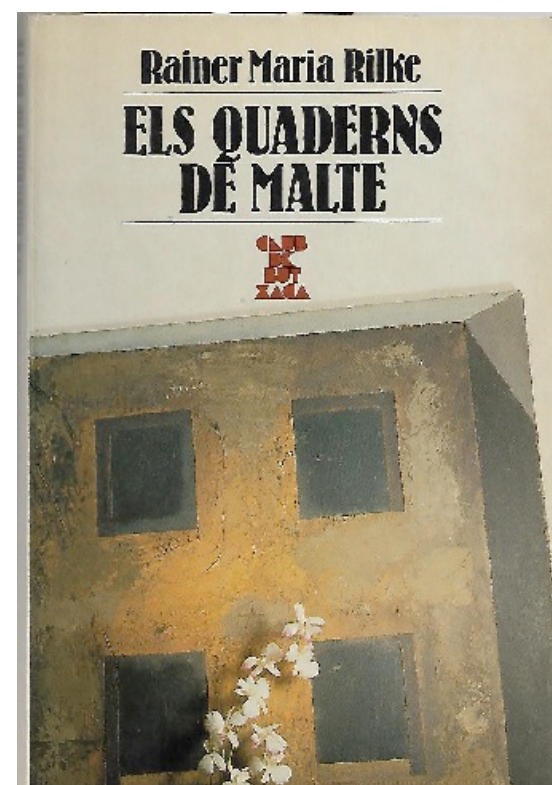
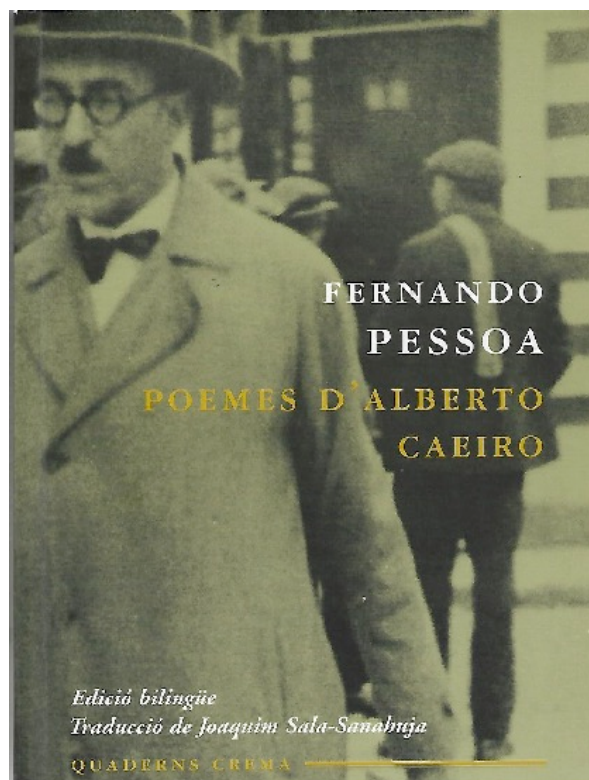
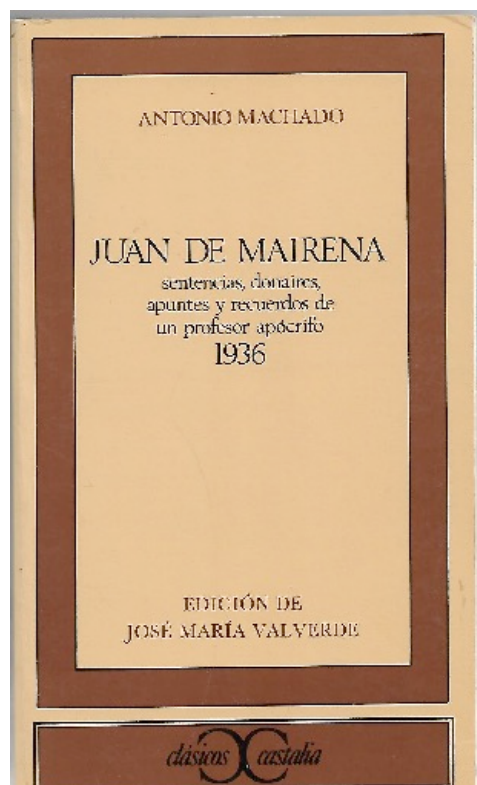
- Jahvisme/Israel/judeocrìstianisme
- Catolicisme i protestantisme: Partits teològics
- “Les tres impostures”: Les tres grans religions.

la PÀTRIA

d'una peregrina i estrangera

- Isòcrates: “denominem grecs ...”
- Temistòcles: “La polis ...”
- Sándor Márai: “No hi ha més pàtria ...”. “Un lloc...”
- Marguerite Yourcenar: “... és un destí...”
“La meva pàtria son els meus llibres”

AUTORS/TEXTOS PARAL·LELS

COS

- “Objecte insubstituïble que serveix per viure” (*El laberint ...*, p. 400)
- “Company fidel, amic segur i millor conegut, ... , monstre amagat que acabarà per devorar el seu amo. Estimo aquest cos; m’ha servit bé i no li escatimo les cures necessàries” (M.A., p. 9).
- “La vida no és més que un secret fisiològic” (*Alexis*, p.43)

AMOR/sexualitat

M.Y.: ni feminista ni lesbiana

- “No crec que un vertader gran amor entre dones sigui diferent d’un gran amor entre homes, o entre home i dona, amant o esposos. No hi ha dues maneres d’estimar”
(1977, carta a Jacqueline Baylac)
- “No et lliguis. No et lliguis mai”
(*Sources II*, “Pensées et preceptes”)

ser DONA

- “ ... criatures que s’assemblen a la terra, que pareixen en la dejecció i la sang, que la menstruació vincula amb el cicle lunar , que porten com les vaques un aliment primordial en les seves glàndules mamàries, que cuinen (treballen amb carn morta i llegums incrustades a la terra), que en els seus cossos, els seus rostres, en la seva lluita desesperada contra l’edat, que assisteixen perpètuament a la lenta destrucció i corrupció de les seves formes, que s’enfronten cada dia a la mort en les seves arrugues que es fan més profundes o al seu cabell que s'emblanqueix ...”
(1968, carta a Hellen Allen)
- “Massa depreciades i massa respectades”
- “Són el que desitgen ser” [Ser dona és una elecció]
(M.A., p . 96-97)

VIATGES

- “Instal·lar-se en altres segles”
- Passaport: lectures: “El desplaçament en el temps (llegir), com millor s’obté és desplaçant-se en l’espai” (*Peregrina i estrangera*, p. 185)
- “Els hiverns són per viatjar”

Dels viatges de la mare (el guió) al penúltim viatge (no realitzat)

MENJAR

“Una operació que té lloc dues o tres vegades al dia, amb la finalitat d'alimentar la vida (l'existència), mereix indiscutiblement tota la nostra atenció. Menjar una fruita [llegir un llibre] significa fer entrar en el nostre ser un bell objecte viu, estrany, nodrit, afavorit com nosaltres per la terra [la ment]; és consumir un sacrifici en el qual ens preferim [triem] per damunt de les coses”

M.Y., Memòries de Adrià

SUÏCIDI (M.A.)

- “Estic d’acord en morir, però no en asfixiar-me”.
- “Tot malalt és un presoner” [l’obligació d’un presoner és fugir].
- “Un humà té el dret d’escollir en quin moment de la seva vida deixa de ser útil”.
- “Per preparar el meu suïcidi es necessita prendre les mateixes precaucions que un assassí per donar el seu cop”.
- “Per alguns humans arriba el dia que tenen que dir el gran SI o el gran NO”.

SUÏCIDI (O.N.)

- “... tendresa per aquest cos que tan bé el va servir, que hauria pogut viure tot el més uns vint anys suplementaris i que destruïa per estalviar-se pitjors i més indignes mals” (p.358).
- “Demà cremarien un cadàver” (p. 359)
- “Acabar abans que l'enfonsament de la seva carn o de la seva voluntat el tornés incapaç de posar remei als seus propis mals” (p. 354)
- “Morir per les seves pròpies mans” (p.35)
- “... diferir o avançar unes hores l'acte suprem, escollir veure sortir el sol o acabar abans que es fes nit tancada” (p.35).

VELLESSA

- “L’últim desastre irreparable”
- “No rebel·lar-se és rebel·lia “
- “La rebel·lia es troba en l’interior de l’acceptació”
- “No rebutjo ja a aquesta agonia que em correspon”
- “La desesperació seria de tan mal gust com l’esperança”
- “He renunciat a apressar la meva mort”
(M.A. p.227)
- “La gent envelleix amb l’estil amb el qual ha viscut”

MORIR (M.Y)

“S’ha de viure sempre com si anéssim a morir al cap d’uns minuts o durar sempre”

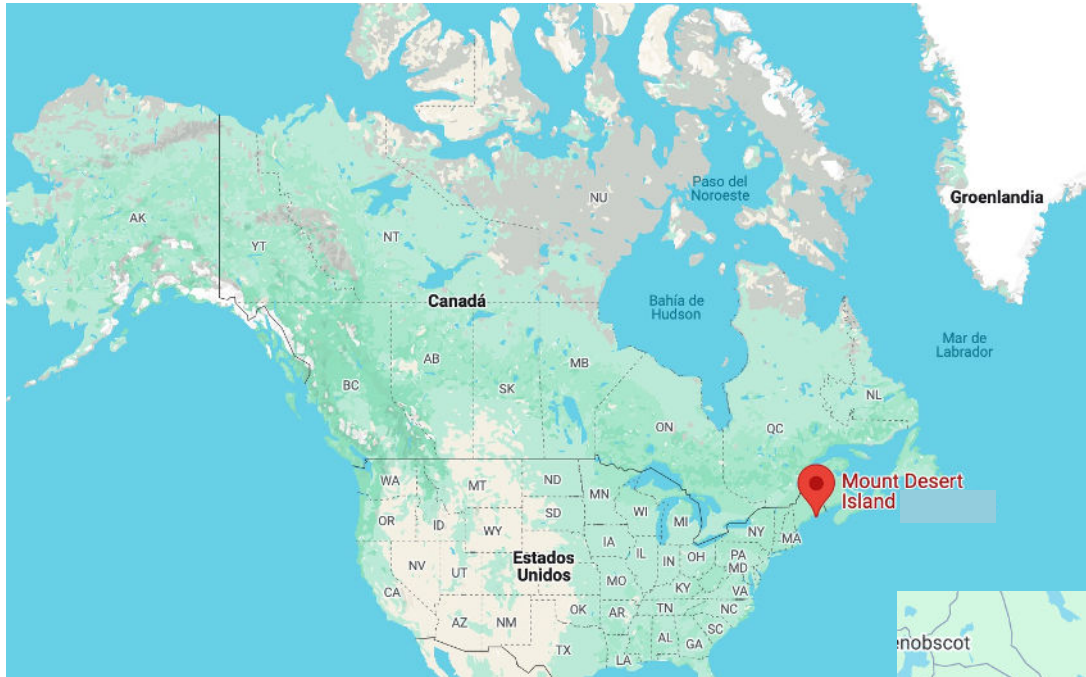
(1977, carta a Georges Franeries).

[cfr. Viure com si estiguéssim morts]

MORIR (M.A.)

- “Cada un elegeix viure o morir d’acord amb les seves pròpies lleis” (p.35)
- “La meva mort, la meva decisió més personal, el meu suprem reducte d’home lliure” (p.226)
[cfr. Rilke, *Quaderns de Malte*, p. 20]
- “... encara un instant mirem les ribes familiars, els objectes que no tornarem a veure. **Tractem d’entrar en la mort amb els ulls oberts**”
(p.235)

Aquí viu una escriptora

Aquí viu una escriptora

CASA PRÒPIA

Margaret MEAD: lloc on tornar

Marguerite YOURCENAR:

- lloc on “prendre un bany calent i aparcar els meus LLIBRES”,... robes, útils, objectes inútils i imatges
- lloc on acabar els meus dies de forma decorosa
- un asil per morir
- lloc on dormir, recordar, llegir
- tomba dels viatges

Marguerite Yourcenar.